

OSMANLI'DAN GÜNÜMÜZE İZCİLİĞİN GELİŞİMİ VE TÜRK EĞİTİM TARİHİNDEKİ YERİ

Yrd. Doç. Dr. İsmail GÜVEN
Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi

ÖZET

Bu çalışmada İzciliğin Türk Eğitim tarihindeki yeri analiz edilmiştir. Bu amaçla, önce kavramsal çözümleme yapılmış, izciliğe ilişkin olarak genel bir görüş verilmeye çalışılmış, izcilik kavramı, dünyadaki gelişimi ve kazandığı anlam ele alınmıştır. Daha sonra, Osmanlı Devleti döneminde, izciliğe ilişkin ilk atılımların neler olduğu, hangi amaçlarla kimler tarafından başlatıldığı incelenmiş, Cumhuriyet Dönemine nasıl bir miras bırakıldığı belirlenmiştir. Cumhuriyet Devrindeki çalışmalar da tarihsel gelişim evreleri göz önünde tutularak bugünkü anlamda modern izciliğin gelişim aşamaları çözümlenmiştir.

ABSTRACT

The development of Boy Scout movement and the place of Boy Scouts in history of Turkish education were analyzed. Firstly, a conceptual analysis was carried out, a general scope was presented and the scouting and its development in the world was studied. The beginning of scouting in Ottoman State and its aims, pioneers and its inheritance to Republican Period were examined. The developmental stages of scouting in Republican Period were determined in the light of the stages of modern scouting of the World.

Keywords: history of education, boy scout, scouting, education

İzciliğin Doğuşu ve Anlamı

Giriş

İlkokul günlerimizde geçirdiğimiz ilk izcilik yaşantıları aklımıza ve izciliğin herkesçe bilinen parolası getirmektedir “Daima Hazır!”. Dünyada ve ülkemizde yaklaşık 90 yıllık geçmişi olan bu kurumun günümüzde hedeflediği yere ulaşmış ulaşmadığı tartışmalıdır. İzcilik tarihi aslında eğitim tarihimizin ayrılmaz bir parçasıdır. Batıda ve özellikle Avrupa’da izcilikle ilgili yayımlanmış ilk eserler, başta Osmanlı Devleti olmak üzere, Türk toplumunda üzerinden çok uzun zaman geçmeden Türkçe’ye çevrilmiş ve eğitim tarihimize kazandırılmış ve Türkiye’ye özgü izcilik çalışmalarını ele alan eşdeğer yayınlar ortaya çıkmıştır. Ancak bu çalışmaların belli okulların ve belli kurumların el kitapçıklarında yoğunlaşması izciliğin tarihini yazmayı da güçleştiriyor. Türk eğitim tarihi çalışmaları içinde çok fazla yer

verilmeyen izcilik çalışmalarının Cumhuriyetimizin ilk dönemlerinden bu yana, ülkenin genç nüfusunu bir arada tutma ve aynı hedefe yönelmede büyük etkisi olmuştur. Unutulmamalı ki, hepimiz tarihin ürünüyüz, tarihimizi bilmeden bugünümüzü tam anlamıyla anlamamız olası değildir. Bu nedenle anılarımızı ve belleğimizi mutlaka yenilemeliyiz. Çünkü geleceği görebilmek için yaptığımız işin tarihini bilmemiz çok önemlidir. Bir birey için hafıza ne ise, ulus için de “tarih” odur. Bu nedenle izciliğin geleceğini daha iyi bir noktaya ulaştırabilmek için tarihsel gelişiminin belirlenmesi ve kavramsal çözümlemesinin yapılmasına gereksinim bulunmaktadır.

İzcilik Nedir?

İzcilik; gönüllü, uluslararası, üniformalı, çeşitli yaş gruplarındaki gençlerin zihinsel, fiziksel, ruhsal, sosyal, duygusal ve karakter gelişimine katkıda bulunan bir gençlik etkinliğidir. İzcilik,

milliyet, ırk, din ve dil ayrımı olmaksızın herkese açık, gönüllü, politik olmayan eğitimsel bir gençlik hareketidir. İzcilik, çocuk ve gençleri mevcut özellikleri ile bir bütün olarak ele alan, ruh ve beden sağlıklarını geliştiren, onların boş zamanlarını bir program çerçevesinde değerlendirilmesini sağlayan bir eğitim aracıdır. Bu özellikleri ile izcilik, uygulamalı bilgi ve beceri kazandıran eğitim niteliği taşır. Bu nedenle de izcilik tüm dünyada öğretimi destekleyen bir etkinlik olarak değerlendirilmiş ve okullara bağlı olarak izcilik organizasyonları kurulmuştur. İzcilik, çocuk ve gencin grup içinde ve bizzat doğada eğitilmesiyle karakter, beceri, sağlık, dayanıklılık, cesaret gibi konularda daha iyi ve daha çabuk eğitilebilecekleri düşüncesinden doğmuştur. Kişinin eğitimi, bedenlen ve düşünsel olduğu kadar ahlaken de büyük önem taşır. Bu nedenle de izcilik ahlak eğitiminde etkili bir etkinlik olarak kabul görmektedir. İzcilik iyi yurttaş ve ulusa yararı da hedefleyerek evrensel bir boyuta ulaşmaktadır (İzcinin El Kitabı İnternet Kaynakları).

Dünya İzciliğinin Kısa Tarihi

İzcilik çalışmaları ilk kez İngiltere'de başlamıştır. İzcilik düşüncesini ortaya atan kişi Gillwell Lord'u Baden Powel'dir. İziciler onu kısaca BP olarak isimlendirmektedirler. BP izcilik düşüncesine nasıl sahip olduğunu "Erkek Çocuklar İçin İzcilik" adlı kitabında izciliğe başlamasını şöyle anlatmaktadır "İngiltere sahillerinde dört kardeşimle birlikte bir deniz izcisi olarak dolaştığım günler, çocukluk yıllarımda en güzel anılarıdır. Gerçi bizler gerçek bir deniz izcisi değildik, çünkü o zaman deniz izciliği denilen birşey yoktu. Ama bizim bir yelkenimiz vardı; her mevsim ve havada bu yelkenlide yaşar ve onunla denizlerde dolaşırdık ve çok da eğlenirdik. Bu yaşantının zevkini çıkardığımız gibi zorluklarına da katlanırdık. Sonra öğrencyken boş zamanlarımda, ormanlarda tavşan yakalayarak ve onları pişirerek, kuşları gözlemleyerek ya da hayvanların ayak izlerini takip ederek hayali izcilik yapardım. Daha sonraları asker olunca Hindistan ve Afrika ormanlarında yaptığım avcılık ve Kanada'nın orman köylerinde geçirdiğim yaşam, benim için çok zor ama bir o kadar da zevkli olmuştur. Daha sonra Güney Afrika'daki çatışmalarda tam bir izci gibi yaşamak fırsatını buldum. Evet bu yaşantı bana o denli zevk vermişti ki "bunu neden ülkemin gençleri de tatmasını diye düşündüm".

Görüldüğü gibi izcilik zevkli bir yaşantı içinde olmak ve bunu başkalarının da yaşamasını düşündürmektir. BP bu düşüncelerini kaleme alarak zevkli ve macera dolu yaşantıya diğer gençlerin nasıl katılabileceğini sistemleştirmeye çalıştı. İlk kamp denemesini 1907'de Brownea adasında aristokrat ve kenar mahalle çocuklarından oluşturduğu 24 kişi ile yaptı. "Başarılı olduğunu görünce 1908 yılında "Erkek Çocuklar İçin İzcilik" adlı kitabını yayımladı. Kitap kısa zamanda tükenince, yeni baskıları yapıldı ve pek çok ülkede milyonlarca sattı. Kitabın yayınlanmasından iki yıl sonra İngiltere'de izci sayısının on bine ulaştığı belirtilmektedir. Bu BP'ın koyduğu sistemin gençler tarafından kolay kabul edildiğinin belki de ilk kanıtıdır. BP, 1910 yılında kız kardeşi yardımı ile ilk kız izcilik çalışmasını da başlatır ve aynı yıl Deniz İzcilik Teşkilatını da kurar. Sistemin hızla yayılmaya başlamasına bağlı olarak küçük çocukların velileri ondan küçükler için de izcilik çalışması başlatılmasını isterler. Bunun sonucu olarak 1913 yılında Küçük İzcilik çalışması başlamış olur. 1917 yılında da daha büyükler için ergin izcilik çalışması da bu çalışmalara eklenir. Tüm dünyada hızla yayılan izciliğin dünya barışına katkısını sağlamak için 1920 yılında ilk uluslararası izci kampı Jamboree yapılır. İzcilik artık uluslararası bir gençlik teşkilatı olmuştur. Dünya izcilik teşkilatı kurulur ve BP başkanlığına getirilir. 1941 yılında da hava izciliği başlar (GSM 1974 ve İzcilik El Kitabı).

İzci sözcüğü izci, iz süren, iz kovalayarak aradığını bulabilen kimse anlamına gelir. Geçmiş yüzyıllarda askerlikle ve avda iz takip etmek, iz sürmek bir meslek olarak kabul edilirdi. Günümüzde ise, halk arasında ve askerlikte izci ve izcilikten söz edilir ve yararlanır. Kelime olarak çok dar bir anlamı bulunan, izci ve izcilik sözcüğü (Pathfinder, Boy Scout) İngiltere'de doğmuş, dünyaya yayılmıştır. İlk ortaya çıkışı askeri amaçlıdır. Yüzyılın başlangıcında, İngiltere ile Afrikada'ki sömürgeleri arasındaki savaşlarda İngilizler çok zor durumlarda kalmışlardır. O zaman genç bir asker olan Baden Powel, bu savaşta yer alıyordu. İngiliz askerleri iyi savaşıyorlar fakat geceleri hiçbir şey yapamıyorlardı, ağaç yapraklarının hışırtılarından korkuyorlar, gece takiplerinde gündüz olduğu gibi hareket edemeyerek yollarını şaşırıyorlar en küçük engellere takılıyorlardı. Powell, ileride bu tür koşullara alışık, küçük yaşta itibaren doğayla iç içe olan bir teşkilat kurmayı planlamış ve aynı

zamanda kız-erkek bütün gençlere dürüstlük ve irade sahibi olmak için gerekli ilkeleri vermenin yardımcı olacağını düşünerek ordudan emekli olduktan sonra kendini izciliğe adanmıştır. Temel ilkeleri, 1920 yılında Londra Olimpiyatları nedeniyle yapılan izci toplantısında belirlenmiştir. Baden Powell burada Dünya Baş İzcisi olarak seçilmiştir ve İzcilik çalışması uluslararası nitelik kazanmıştır (GSB:1974). Bu yayımlardan, Tanzimat Dönemi ile askeri alanda başlayan yenilikleri almakta tereddüt etmeyen Osmanlı Devlet adamları da etkilenmiş, özellikle yurt dışına eğitim için gönderilen kişiler, yurda döndüklerinde Avrupa'daki yenilikleri Osmanlı toplumuna da getirmişlerdir (Güven, 2001). İzcilik de böyle bir etkinin sonucunda Osmanlı Devletine girmiştir.

Osmanlı Döneminde İzcilik:

Osmanlı Devletinde İzcilik çalışmaları II. Meşrutiyet Dönemine rastlar. II. Meşrutiyet dönemi eğitim-öğretim alanındaki gelişmelerin yanısıra, Batılı kurumların da Osmanlı toplumuna girmesinde önemli rol oynamıştır. Batıda ortaya çıkmış olan “Keşşaflık”(İzcilik) daha sonra Osmanlı toplumuna da ulaşmıştır. Osmanlı döneminde izcilik konusu ele alınırken Beden Eğitimi ve Spor etkinliklerinin üzerinde önemle durulmalıdır. Beden eğitimi, okul içinde ve dışında, gençliğin spor gereksinimlerini karşılaması beklenen bir alan olmasına karşılık, devletin beden eğitimiyle ilgisi yalnız askerlik alanıyla bağlantılı olarak ele alınmıştır. Bütün bu çabalar içinde, beden eğitimi dersi dendiğinde Galatasaray Lisesinin yerini önemle vurgulamak gereklidir. Ders çizelgelerinde, hazırlık sınıflarından itibaren beden eğitim ve spor dersleri konmuştur. II. Meşrutiyet döneminde, okullara beden eğitimi dersinin girebilmesi için çabalar gösterilmiş beden eğitimi dersleri ve paralel olarak izcilik etkinlikleri 1910'da (Sultani) Liselerin 1911 ise İdadilerin programına girmiştir. Bu nedenle beden eğitimi alanındaki gelişmelerin getirdiği yenilikler arasında İzcilik de vardır. 1910 yılının sonlarına doğru “Sayı ve Terakki” Mecmuası, Lozan'da bulunan Ragıp Nurettin'in izcilik hakkındaki yazılarını ilk olarak basmaya başlamış, izciliği Osmanlı toplumuna tanıtmaya çalışmıştır (Pura, 1935).

İzciliğe o zamanki adıyla “Keşşaflık” adı verilmekteydi. Keşşaflık girişimi ilk aşamada bir çok ailenin şikayetine yol açmıştır. Büyük ölçüde özel elbiselerle haftada bir-iki kez kentin sokaklarında boru ya da trampet çalarak gezmek

olarak algılanmıştır (Toprak, 1998:13). Beden eğitiminin bu şekli, ilkin Edirne Öğretmen Okulu ile Galatasaray ve İstanbul Liselerinde uygulanmıştır. Edirne'de İttihat Mektebi Müdürü olan Nafi Atuf Kansu, Manastır'da Öğretmen Okulu Müdürü Ethem Nejat'ın ve İstanbul'da Ahmet ve Abdurahman Robenson kardeşlerin çabalarının bu gelişmelerdeki rolü önemlidir. Gerek Galatasaray gerekse diğer okullarda yapılan izcilik çalışmaları, Baden Powell'in kurduğu yapıyı örnek almışlardır. Kuruluşunun üçüncü senesinde Robenson kardeşlerin çabasıyla İstanbul'da oymaklar oluşturulmuştur. Üsküdar Sultanileri, Vefa, Kadıköy ve Nişantaşı idadilerinde de benzer kurumlar kurulmuştur. Bu arada bir kız izcilik örgütü de Haydarpaşa İttihat Mektebinde oluşturulmuştur. Bütün ilkeleri belirlenen izcilik ilk olarak 1912 yılında yapılan küçük bir gezi çalışmasıyla halka duyurulmuş oldukça da ilgi çekmiştir. Fakat bu gelişmeler, Balkan Savaşı nedeniyle yayılamamıştır. Bu çalışmalarda İttihat ve Terakki Cemiyetinin etkisi de büyüktür. İttihat ve Terakki Cemiyeti, ülke gençliğinin daha iyi yetiştirilmesi için Avrupa Okulları içinde uygulanan sistemi tanıtmayı ve uygulaması için Partitt'i çağırmıştır. İlk çalışmaların askeri alanda olması oldukça ilginçtir. 9 Nisan 1914'de “İzci Büyük Ortası” kurulabilmiştir ve Enver Paşa Baş İzci seçilmiş, Partitt ise vekil olmuştur. Orta koldaşlıklarına Doktor Nazım, Eyüp Sabri (Toprak) ve Burdur Milletvekili, Atuf, Trabzon Milletvekili Resuhi ve Ziya Beyler seçilmiştir (Pura, 1939:12).

Partitt, çalışmalarına öğretmen okulunda başlamış, ilk izcilerin yetiştirilmesinde öncelikle öğretmenlere vermiş, öğretmen okulundan seçilen öğrencilere yani genç ve yeni oymak beylerine, mors, semafor, topografya gibi izciliğe ilişkin yararlı bilgileri ve türlü izci oyunlarını öğretmiştir. İzcilerin kısa pantolon giymeleri öncelikle tutucu kesimlerce tepkiyle karşılanmış ancak Darülfünun Emni (Rektör) nin izciliği desteklemek amacıyla izci kıyafetini giyip kısa pantolonla dolaşması bu tepkileri azaltmada rol oynamıştır. Aynı dönemde 12 Mayıs 1914'de izcilerin “Altın Ordusu”nun geçit töreni yapmaları öngörülmüştür. Oymakların Tümüne Altın Ordu adı verilir. Mahalli ortalar izcilerine kuramsal ve uygulamalı dersler için bir yer ayrılırdı ve her ay başında mahalli ortalar önceki ayın etkinliklerini bir raporla bildirirlerdi. Beyaz tenis şapkası giyen bu gruplar, kimi çevrelerce Müslüman çocukların İngilizler tarafından Hıristiyanlaştırılması olarak algılanmış-

lardır. Bu tür yargıları kırmak için İttihatçılar gazetelerde karşı propagandalara da giriştiler (Toprak, 1998:15).

İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin ülkenin özellikle askeri yapısını güçlendirecek böyle bir hareketi desteklemesi oldukça önemlidir. İzcilik çalışmaları için somut çalışmalar yapılmaya devam edilmiş, tanıtım çalışmalarının yanısıra 1914 Haziran ayında Maltepe'de bir kamp kurulmuştur. 22 Mayıs 1913'de izcilik kurulu toplanmış 35 maddelik bir yönetmelik (Bak: M. Rahmi) hazırlanmış ve izciliğin işleyiş kuralları belirlenmiştir (Aşir, 1939). Bu kitapçıkta (Keşşaf/Boyscout) keşşaf rütbelerine de yer verilmiştir. Baş keşşaf, baş keşşaf zabiti, mıntıka keşşaf zabiti, keşşaf takım reisi, keşşaf takım başı, kurt keşşaf, ehliyetli keşşaf, birinci sınıf keşşaf, ikinci sınıf keşşaf ve müptedi keşşaf gibi terimler keşşaflık için kullanılan rütbe karşılıklarıdır (Toprak, 1998:13).

Birinci Dünya savaşının çıkması nedeniyle, yabancı uzman ülkesine geri dönmüş, savaş yılları içinde Almanya'dan Albay Fon Hop getirilmiştir. İzcilik böylece bir kurumsal yapıya dönüştürülmeye çalışılmıştır. Bu uzman da İzcilik kuruluşlarını (Osmanlı Güç, Gücü ve Genç Dernekleri) adıyla yenileştirmek yolunu benimsemiştir. 1909 yılından itibaren bazı okullarda belirtileri görülen izcilik, önce Osmanlı Gücü dernekleri sonra Osmanlı Genç dernekleri adı ile özellikle Balkan Savaşlarının etkisi ile canlanma göstermiştir (Akyüz, 2001:268). Osmanlı Gücü Derneklerinin yönetmeliğinin beşinci maddesinde; Osmanlı güç derneklerinin hazırlık şubesini oluşturan izcilik derneklerine 12-17'ye kadar olan, asil genç derneklerine ise 17'den yukarı olan Osmanlılar kabul olunur denilerek, bu kurumun yukarıda belirtildiği gibi askeri yönünün vurgulandığı kendiliğinden ortaya çıkmıştır. Bu atılım, savaş sonunda ülkenin genel durumu dikkate alındığında yine durgunluğa uğramış, fakat okullarda yaşamaya devam edebilen izci oymakları izciliğin Cumhuriyet dönemine aktarılmasına yardımcı olmuştur (Ayas, 1948:551). 1916 yılında yine M.Rahmi tarafından ilk kez batıdan çevirisiyle Baden Pavel'in İzcilik kitabı İzci Rehberi olarak Osmanlıca basılmıştır daha sonra Latin Harfleri ile de baskısı yapılmıştır. Aynı kitaptan yararlanarak, Galatasaray İzcileri Oymakbeyi İzci Ahmet 1930 yılında Türk İzci Teşkilatı başlıklı kitap Türkçe yayımlanmıştır. Bu iki kitap arasında büyük paralellikler bulunmaktadır (Karşılaştırmalar için Bak:İzci Ahmet, 1930 ve M.Rahmi İzci Rehberi).

Daha sonra Fuat Pura 1939 yılında "Bizde ve Dünyada İzcilik" adlı kitabı yayımlamıştır.

İzcilik eğitimin verilmesinde askeri ve yurt savunmasına yönelik ilkelerin önemli rol oynadığı görülür. Bu çalışmalar yalnız İstanbul ile sınırlı kalmamış diğer bölgelerde de benzer etkinlikler yapıldığı görülmüştür. Bu kişisel çabaların öncülerinden biri de Kazım Karabekir'dir. İzcilik çalışmalarının ilk kez askeri eğitim adı altında yapılması, Kazım Karabekir'in "Çocuklar Ordusu Teşkilatı" çalışmalarıyla özdeşleştirilmiştir. Kazım Karabekir, 1914 yılında Harbiye Nezareti (Savunma Bakanlığı)'ne bağlı "Osmanlı Güç Dernekleri Nizamnamesi" nde ordu ve kolordu komutanlarına verilen yetkiye dayanarak, bölgesi içine giren askeri ve resmi okullarından oluşan "Çocuklar Ordusu" adı verilen bir kurum kurmuştur. Bu kurumun işleyişine bakıldığında Osmanlı Devletindeki çocuk ve gençlik örgütlerinin ve izcilik kurumunun kuruluşuyla aynı tarihlere denk düştüğü görülür. Haziran 1913'de kurulan Türk Gücü Cemiyeti ile o zamanki deyimiyile keşşaflık yani bugünkü "izcilik" çalışmaları başlamıştır (Balcıoğlu, 1992:98).

Ama bu çalışmalar tam olarak anlatılmadığı ve kavranamadığı için İttihatçıların müdahalesine de yol açmıştır (Toprak, 1998:16). Savunma Bakanlığı ve İttihatçılardan yakın destek gören bu kurumun gelişimine yukarıda değinilmişti. İşte Kazım Karabekir'in Doğu Anadolu'da kurmuş olduğu "Çocuklar Ordusu" teşkilatı bu izcilik çalışmalarının uzantısı olarak ortaya çıkmıştır. Kazım Karabekir, Osmanlı Güç Dernekleri Nizamnamesi'nde ordu ve kolordu komutanlarına tanınan yetki ile bu işe başlamıştır. Burada dikkati çeken nokta, kurulan bu kurumun milli birlik ve beraberliği güçlendirme amacını gütmesi, oluşumunu askeri kuruluş sisteminden alması, alay şeklinde kurumsallaştırılmasıdır (Köstüklü; 2001:229). Tıpkı izcilikte olduğu gibi belli bir üniforma ve kendilerine özgü bayraklarının olduğu belirtilen bu kurumların komutanları da buldukları yerlerdeki askere alma dairelerinin komutanlarıydı. Burada da askeri bilgilerin verdiliği, çeşitli dayanıklılık çalışmalarının yapıldığı bilinmektedir. Bütün bu çalışmalar daha sonra yani Cumhuriyetin kurulmasından sonra diğer illere de yayılacaktır. Kazım Karabekir'in bu çalışmaları lise ve öğretmen okulları gibi üst kurumları da etkilemiş, Cumhuriyetin ilanından sonra kurulan okullarda izcilik bir kol etkinliği şeklinde yerini almıştır.

I.Dünya Savaşı sırasında Von Hoff'un başlattığı bu çalışmaların ve kurduğu teşkilatın başında bir askeri heyetin bulunması, ülkenin her tarafında çocukları küçük yaşta asker yapacakları izlenimini uyandırdı ve Anadolu'nun çeşitli yerlerinde subayların oluşturduğu kurum askeri eğitime dönüştü ve askeri boyutu kendi kendine kayboldu. Mondros Mütarekesinden sonra bazı okullardaki müdür ve öğretmenlerin desteği ile, durumları iyi olan ailelerin çocuklarından izci kıyafeti giyinmiş gruplar oluşturuldu. Bu gençler törenlerde ulusun hoşuna gidecek bir görünüm sergilemesine rağmen izciliği kuralları ile tam olarak yaptırdıkları da söylenemez (Akyüz, 2001:269). Özellikle Mondros Mütarekesi yıllarında İzcilik Osmanlı'daki çeşitli grupların gövde gösterisi yapmalarına ortam oluşturmuştur. Milli mücadelenin hemen sonrasında bu tür gösteriler engellenmiş ve Türk izciliği canlanmıştır.

İşgal yıllarında izcilik İstanbul'da ulusal kimliğin bir parçasını oluşturmuştur. İstanbul'da işgal güçleri dahil her tür topluluğunun ya da cemaatin bir izci örgütü vardı. Genç Hıristiyanlar Derneği (YMCA) kayıtlarına göre kentte 8 ayrı tür izci örgütü bulunmaktaydı. Her örgüt kendi programını uygulamakla birlikte tümünün üye olduğu uluslararası İzci konseyi vardı. Her ulusal izci örgütü bu teşkilatta üç üye ile temsil ediliyordu. Bu örgütün amacı izcilığe hizmet etmek ve ulusal grupları yarınlıştırmaktı. Örgüt bu konuda başarı gösterememiştir. İstanbul'daki azınlık okulları izcilik çalışmalarına öncülük etmişlerdir. Örneğin Robert Kolejde Amerikan İzci örgütü Amerika'daki örgüte bağlı olarak etkinlik gösteriyordu. 13-16 yaşları arasında 46 üyesi vardı. Üyelik ödentisi olarak 5 kuruş ödeniyordu. Her grup Çarşamba günleri toplanıyor çeşitli etkinlikler yapıp eğitim görüyordu. Beyoğlu'nda bulunan İngiliz izci örgütü ise iki gruptan oluşuyordu. Bunlar Birinci İstanbul İngiliz İzci Oymağı (The 1st Constantinople Troop of British Boy Scouts) ve Birinci İstanbul Uluslararası İzci Oymağı (The 1st Constantinople Troop of International Boy Scouts) idi.Bu izci örgütü doğal olarak İngiliz mevzuatını uyguluyordu. Londra'da British National Headquarters diye bilinen merkeze kayıtlıydı.

Her örgüt yedi kişilik üç "patrol" (devriye) içermekte toplam 42 kişiden oluşmaktaydı. Her izci giriş ücreti olarak 1 lira ve her hafta 5 kuruş aidat ödüyordu. Yaş grubu12-18 arasında değişiyordu. İzci oyunları, kamp kurma, yüzme, uzun yürüyüş temel etkinlikleriydi ama İngiltere mevzuatını

uyguladıkları için zorluklar çekiyorlardı, çünkü Türkiye'deki doğal hayat İngiltere'den çok farklıydı. Yine İtalyanlar tarafından Corpo Nazionale Grovani Exploratori Italiani, ne İstanbul'daki başka bir izci grubu olarak ortaya çıkarılmıştı.1 Temmuz 1920'de kurulmuştu ve Merkezleri İtalyan Mektebiydi. Buradaki sınıfları ve spor salonunu kullanıyorlardı. Örgüt Roma'daki ulusal merkeze bağlıydı. İtalyan Harp Dairesiyle organik ilişkileri olmasa da bu daireden yardım aldıkları bilinmektedir. İtalyan izciler, iki yıllık askerlik hizmeti yerine altı ay asker oluyorlardı. Bu grup da her biri 4 oymaktan oluşan 12 patrola bağlıydılar.

Amerikalıların Wolf Clubs dediği, ülkemizde de sonraları Yavrukurt diye bilinen küçük grupları da vardı. Bunların yaşları 8 – 12 arasında değişiyordu. İtalyan izci örgütü 147 üyeden oluşuyordu. Bunlar arasında deniz izcileri de bulunuyordu. Hafta iki kez toplanıyorlardı. Örgüt yerel konularda zayıf olmakla birlikte giyimleri ve etkinlikleriyle İstanbul'un en gözde izci örgütüydü. Musevi'lerde bu dönemde kendilerine özgü izci kurumları oluşturmuşlardır. İstanbul ve çevresinde 9 Musevi izci örgütü vardı. Her örgüt 5 kişiden oluşuyordu. Her grubun başında bir Scout Master, bir Asistan scout master, altı Chief Patrol leader ve altı Altı Patrol leader bulunmaktaydı. Musevi izci örgütü ünlü Maccabees'nin bir uzantısıydı. Chief Scout Master, Maccabees tarafından seçiliyordu. Musevi izci örgütünün ayrı bir el kitabı yoktu. Chief Scout Master programı yazıyor, diğer tüm izcilik kitaplarından yararlanarak bilgileri Musevi izci örgütüne uyarlıyordu. Musevi izci örgütü de kentin seçkin izci örgütlerinden biriydi.

Rus izci örgütü de YMCA (Genç Hıristiyanlar Cemiyeti) tarafından başlatılmıştı. Kırım'dan İstanbul'a kaçan Rus mültecilerinin çocuklarından oluşan bu kuruluş, Rus İzci Komisyoneri Miralay Panticoff'un başkanlığında yedi birimden oluşuyordu. İkiisi Genç Hıristiyanlar Cemiyeti içinde, ikisi Heybeliada'da biri Rus Mektebi'nde, biri Rus Lisesi'nde diğeri de Büyükdere'deydi. Toplam 140 izci bu birimlerde etkinlik gösteriyordu. 8-12 yaş grubunu kapsayan yavrukurt örgütünde toplam 90 çocuk bulunuyordu (Toprak, 1998:14-15). Bu kurumların kuruluş amaçlarına bakıldığında bugünkü anlamda saf izci kuruluşu olmaktan çok, Osmanlı içindeki azınlıkları bir arada tutma amacı taşıdığı görülür. Bu kurumlar yabancı ve misyonerlerin üyelerini kendilerine telkinle bağlayacakları şekilde düzenlenmişlerdir. Yabancı

okullar buna öncülük etmişlerdir. İzci teşkilatlarına Hıristiyan ve Müslüman gençleri de kabul etmişlerdir. Özellikle yabancı okullarda okuyan çocukların izcilik teşkilatına katılması zorunluydu (Haydaroğlu, 1990:195).

Balkan Savaşı sonrasında izciliğin önemi devlet adamlarında anlaşılınca 1914'de İzci Ocağı Tüzüğü yayımlanmıştır. Bu tüzük aslında oluşturulması açısından o günkü milliyetçilik duygularıyla uyum içindedir. İzciler yeteneklerine göre, Adsız, Çeri, Tekin, Alp ve Tarhan olmak üzere 5 kademeye ayrılmıştı. Adsız bir ay içinde izcilikle ilgili bilgileri öğrendikten sonra sınavı verirse Çeri sınıfına geçebilecekti. Adsız olmak için izcilik töresini ezbere bilmek ve anlamını açıklayabilmek gerekiyordu. Ant içip Çeri olana Ocak'ta ad ve izcilik işareti olan ongun verilirdi. Çeri ikinci bir sınavla ancak tek in sınıfına yükselebilirdi. Tekin özel bir beceri kazandıktan sonra bu becerisi için bir gedik alıp Alp sınıfına geçebiliyordu. Beş hünerden geçen Alp'e Tarhan adı ve ellerine Tarhan berati verilirdi (Toprak, 1998:16).

1914 yılında yayımlanan kitapta İzcilik Töresi şu şekilde ifade edilmiştir;

- 1- İzcinin sözü sözdür. İzci namus ve şerefini her şeyin ve hatta hayatının üstünde tutar
- 2- İzci itaatlidir. Çünkü ülkenin güvenliğinin ruhu için bunun gerekliliğini bilir.
- 3- İzci girişkendir.
- 4- İzci bütün işlerde sorumluluğu almaktan kaçınmaz.
- 5- İzci herkese karşı yasal davranır.
- 6- İzci diğer izcileri gerçek kardeş bilir.
- 7- İzci mert, cesur ve daima zayıfları korumaya hazırdır.
- 8- İzci her gün bir iyilik yapar.
- 9- İzci hayvanları sever ve onlara kötü davranırmaz.
- 10- İzci hep şen ve umutludur.
- 11- İzci başkalarının haklarına karşı saygılıdır.
- 12- İzci onurlu ve şereflidir.

Aynı yıl kabul edilen İzci Ocağı İç Tüzüğünde izci andı ise şöyledir: “ Tanrıya ibadet ve hakana itaat edeceğime, daima vicdanlı, vazifesini tanır, kanuna hürmet eder, yiğit bir adam olarak hareket

eyleyeceğime, vatanımı sevip sulp ve harp zamanlarında fedakarlıkla hizmet yapacağıma ve izci töresine baş egeceğime söz veririm” Yıllar geçtikçe bu ant özde aynı kalarak bazı değişikliklere uğramıştır.

Mondros Mütarekesinden sonra, izcilik adına bazı çalışmalar başlamış ve bunlar kurtuluş savaşına kadar belli belirsiz sürmüştür. Müslüman ve Türk gençler sokakta düzenli yürüyen diğer cemaat gençlerine özenerek kendi izci örgütlerini oluşturmaya koyuldular. Baba oğul Du Berry'ler Galatasaray'da bir izcilik kursu açtılar. Galatasaray mektep izci grubuna yaşları 10 ile 20 arasında 230 çocuk yazıldı. Yetimhanelerde, Beyaz ve İstanbul Erkek Lisesi (Sultanisi) de bu çalışmalarda yer almışlardı. Ama ilginç olan nokta buradaki çalışmaları, işgal kuvvetlerince askeri eğitim olarak görülmesi ve denetlenmesidir (Toprak 1998: 19). Bize verilen bazı bilgilere göre özellikle Çanakkale ve Balıkesir civarlarında kurulmuş olan İzci teşkilatlarının bizzat bu savaşlara asker kalmadığından askeri amaçla katıldığı da ortaya çıkmıştır. Özellikle Balıkesir izci takımları savaşa doğrudan katılmışlardır.

Cumhuriyet Dönemi'nde İzciliğin Gelişimi

Cumhuriyet döneminde, izcilik çalışmalarının belirleyici ögesi, ulusun savunması ve vatanın korunması olmuştur. Bütün izcilik kurumlarında, izcilerin savaş zamanında gerekirse silahını alıp cepheye koşacağı ya da geri hizmetlerdeki işleri yapacakları hedef olarak konmuştur. Türk ulusunun kazanacağı zaferlere katkıları vurgulanmıştır (Pura, 1935:13). Mili Mücadele sonrasında izcilik yeniden yapılandırılmıştır. İstanbul ve Anadolu'daki okullar izcilik şubelerini oluşturmuşlardır.1923'de TBMM hükümeti İstanbul Vilayeti Türk İzci Ocağı Nizamname-i Esasini yayımladı. Mustafa Kemal Atatürk'ün koruması altında kurulan bu kurumda baş izciliğe ise bizzat Atatürk getirilmiştir. 1 Mart 1923'de kurulan bu yeni izci örgütü 22 Mayıs 1923'de Öğretmen Okulunda ilk toplantısını yaptı.

Bu tarihten sonra izcilik çalışmalarının Cumhuriyet dönemi içinde ilk kez yasal eğitim kurumları için ele alınması, Eğitim Bakanlığının bu konuya yer vermesi 15 Temmuz 1923 yılında toplanan, Birinci Heyet-i İlmiye' toplantılarında gerçekleşmiştir. Heyeti İlmiye, genel kültürden, mesleki eğitim verilmesine kadar birçok konuyu ele almış ve okullardaki sosyal etkinlikleri düzenlerken izciliğe özel önem vermiştir. İzciliğin okullarda özellikle sultanilerde kurulmasına ilişkin

yönetmeliğin çıkarılmasında ilk atılımları yapmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi Maarif Vekaleti (Eğitim Bakanlığı) Sultani (lise)'lere ilişkin düzenlemede ilk kez sultanilerde izcilik birimlerinin oluşturulması ele alınmıştır (Yücel, 1938:20). 1923 yılı içinde toplanan Birinci Heyet-i İlmiye Kararları” Sultani İzcilik Teşkilatı Esasiyesi” (Yönetmeliği) içinde ele alınmıştır. 1922’de kız ve erkek Sultanileri kız ve erkek idadileri için hazırlanan ders çizelgelerine Beden Eğitimi dersi konmamış, fakat aynı yılın orta okul ders çizelgelerine birer saat Beden Eğitim Dersi konmuş, olması, 1923 tarihli Heyet-i İlmiye’nin gündeminde izciliğin ele alınması bu etkinliğe yer verildiğini göstermektedir (Ergün, 1982:26-27, Cicilioğlu, 1985). Özellikle 1922 yılında Kurtuluş Savaşının kazanılmasından sonra gelişen çağdaşlaşma hareketlerine paralel olarak İzcilik Ortası Kurulmuştur. Bu ortamın başkanlığı eğitim müdürlüğüne verilmiş ancak, bu durum izciliğin farklı ellere geçmesine ve ilginin azalmasına yol açmıştır. Bunu gören ilgililer, Cumhuriyetin kurulmasından sonra yasal temellerini oluşturmuşlardır. Birinci Heyet-i İlmiye eğitim tarihimiz açısından ulusal eğitim anlayışının kurulması ve yürütülmesi için ilk çabaların gösterildiği geniş katılımlı bir oluşum olarak izciliğe de katkıda bulunmuştur.

İzcilikle ilgili maddelerin Sultani’lerin kuruluş yönetmeliğine konulmasında Galatasaray Lisesi müdürü Faik Bey ve İsveç’te beden eğitimi konusunda yetişip ülkeye geri dönmüş olan Selim Sırrı Tarcan’ın çabalarını vurgulamakta yarar vardır. Çünkü Birinci Heyet-i İlmiye Tutanaklarına bakıldığında Galatasaray lisesi müdürü Faik Bey ve beden eğitim öğretmeni Selim Sırrı Tarcan’ın ve Büyük İzci Ortası (adı verilmemiş) na katılanlar içinde yer aldıklarını görüyoruz (BirinciHeyet-i İlmiye Tutanakları). Heyet-i ilmiye toplantısında en çok önem verilen konulardan biri beden eğitimi ve izcilik olmuştur. Bu etkinliklerin kurumsallaşması için komut öneriler verilmiş ve okulların bu konuya bilimsel yaklaşımları gerektiği özellikle Selim Sırrı Tarcan ve Faik Bey tarafından vurgulanmıştır. Toplantının sonunda Beden Eğitimi ve İzcilik Komisyonu önemli kararları içeren raporunu yayımlamış, bir izci ve keşşaf teşkilatı kurulması hakkında somut öneriler getirmiştir (Yücel, 1938:25, Unat, 1964:28-29). Atatürk bizzat Albay rütbesindeyken, Avrupa’daki izcilik çalışmalarını yakından görmüş ve izciliğin önemi ve gereği üzerinde ayrıntılarıyla durmuştur. İzciliğin çok

yönlü olan amaçlarını milli, insani, sağlık ve eğitim yönlerinden taşıdığı değeri belirtmiştir (GSB. 1972:50).

Kurtuluş savaşından sonra kalkınma çabası içine giren ülkemizde, izcilik Cumhuriyetin ilk yıllarında duraklama dönemine girmiş ama Cumhuriyetin ilanından sonra İzciler ulusal bayramlarda ve geçit törenlerinde büyük sayılarla kendilerini göstermeleriyle tekrar canlanmıştır. 1927 yılından itibaren sayıları hızla artan izciler, 1935 yılında Milli Eğitim Bakanlığı bünyesinde 2773 sayılı kanun ile Beden Eğitim ve İzcilik Müdürlüğü’nün kurulmasıyla beraber hukuki olarak tanınmışlardır. Böylece izcilik belli kural ve ilkelere bağlanmıştır. Girişilen hazırlık çalışmalarından sonra, bu çalışmaların ilk ürünleri ortaya çıkmış ve 1942 yılında izcilik gelişme yolunda yeni bir aşamaya ulaşmıştır. Orta dereceli okullarda birer “İzci Oymağı” kurulmuş eski izci oymakları kaldırılmıştır. Bakanlığın verdiği bir emirle, okullarda izcilik çalışmaları için belli bir kıyafetin zorunlu olmaması da vurgulanmıştır. İzcilikte sağlık, ahlak, yurt sevisi ve bilgisi yönünden gözetilen amaçlara yönelmek için 1943 Temmuzunda 12 çeşit izci oymağından 450 izci kampa çıkarılmıştır. Öğrenciler bu kampları şehirlerden uzak noktalarda ve çadır hayatında geçirmişlerdir. Kamplar 10 gün sürmüş, bu süre içinde izciler kamplara yakın köylere yaptıkları gezintilerle bilgiler edinmişlerdir (Ayas, 1948:553).

1928 tarih ve 1246 sayılı kanunun birinci maddesi gereğince “Türkiye Cumhuriyetinde okullarda izcilik, keşşaflık, boyscoutluk veya diğer herhangi isim ve unvan altında izcilik teşkilatının oluşturulması hakkı Türk vatandaşlarına aittir” maddesi ile izciliğin oluşumu kanuni hükme bağlanmış ve kanunun 2., 3. maddelerinde ilgili konular düzenlenmiştir.” Kuruluşu Osmanlı devletine uzanan izcilikle ilgili ilk çalışmalar askeri liderlerin öncülüğünde gerçekleşmiştir. İlk izci lider yetiştirme kursu, 24 Nisan 1914 yılında açılmıştır. Haziran 1914’de açılan kursa 260 kişi katılmış, 26 Temmuz 1914 tarihinde İstanbul/Kilyosta ilk izci kampı açılmıştır. Cumhuriyetle birlikte, izcilik çalışmaları Milli Eğitim Bakanlığı (Daha önceki adıyla Eğitim Bakanlığı) içerisinde sürdürmüştür. 1947 yılında ilk resmi yurt dışı çalışması Fransa Massion Jamboriesinde gerçekleştirilmiştir. 1 Aralık 1950 tarihinde Dünya İzcilik Teşkilatına üyelik işlemlerimiz kabul edilmiştir. 1980 sonrasında çalışmalar aksaklığa uğramış, 1983 yılında Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Milli Eğitim

Bakanlığının birleştirilmesi ile kurulan “ Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı” döneminde izcilik çalışmaları farklı boyut kazanmış, izcilik çalışmaları örgün ve yaygın öğretim kurumlarına indirgenmiş, 1990 yılında Milli Eğitim Bakanlığı içinde “Okul içi Beden Eğitimi Spor ve İzcilik Dairesi” kurulmuş, Başbakanlık Genel Müdürlüğü içinde de İzcilik Federasyonu kurulmuş, örgün öğretimin yanısıra üniversitelerde izcilik çalışmalarının yürütülmesi amaçlanmıştır (MEBb, 1995:23).

Cumhuriyet döneminde izciliğin amaçlarından birisi de okulun duvarları içine sıkışmış olan öğrencileri, buldukları ortamdan dışarı çıkararak, doğayı tanıtmak ve buralardaki hayatı göstermek ve onları doğayla içiçe getirmek önemli bir hedef olmuştur.

İzciliğin hedefleri şu ana başlıklar altında toplanmıştır,

1. Bıktırmayan, bilinçli, ahlak disiplini içinde, sağlam bir karakter geliştirmek ve çocuklara sorumluluk kazandırmak,
2. Bireylere beceri kazandırmak, düşünce sahibi olmalarına yardımcı olmak, tartışma ve eleştirel düşüncelerini sağlamak,
3. Sağlık, enerji, dayanıklılık ve yaşama sevincini aşlamak,
4. Toplumunu sevmeyi ve ona hizmet etmeyi öğretmek,
5. İdeal sahibi yapmak,
6. Mücadeleye alıştırmak,
7. Disiplinli hale getirmek,
8. Çocuğu bugünle beraber yarına da hazırlamak, herhangi bir durumda yurt savunmasını başaracak güç sahibi yapmaktır.

Bu hedeflere bakıldığında, Cumhuriyetin ilk yıllarından II. Dünya savaşı yılları da dahil olmak üzere, izcilikte hedeflenen olgunun, bireyleri aynı zamanda yurt savunmasına hazırlamak ve onları bu konularda bilinçli hale getirmek olduğu ortaya çıkacaktır. Örneğin M. Kemal Atatürk izciliğin önemini, yayılması gerekliliğini ve amacını şu sözleriyle açıklamakta; “Yurt savunması bakımından da hayli önemli olan izcilik, ferdi ve milli eğitim bakımlarından da o nispette önemlidir. Bütün hükümetlerde, izcilik teşkilatı birbiri ile adeta yarışmasına yayılmakta, genişlemekte ve

mensuplarını fikren, ahlaken, ilmen ve beden yetiştirmektedir” (MEBa, Yılı Belirtilmemiş, :v).

Başbakan İsmet İnönü, 1934’e 23 Nisan kutlamalarında izcilere şu görevleri veriyor; “ doğru sözlü, temiz, yürekli, vatan için kahraman ve fedakar, çalışkan ve bilgili olmaya çalışınız. Ancak bu ahlakla ve vatan için canınızı feda etmek ülküsü ile birbirinizi severek Türk adını göklerde tutabilirsiniz” Aynı törende Genel Kurmay Başkanı Mareşal Fevzi Çakmak’ın verdiği demeç de izcilik konusuna bakışı aydınlatmaktadır. 23 Nisan törenlerinde geçen izcilere hitaben izci liderlerine şunları söylemiştir; “ .. düzen ve mükemmeliyetin ayrıca dışarıda subayları selamlamaları gibi askerlik sevgisine dayanan güzel bir duruma yol açması, Milli Eğitim Bakanlığı Beden Eğitimi bölümünün askerlik bilgi ve sevgisini öğrencilere aşıladıklarını ortaya çıkarmaktadır. Bu nedenle, Genel Kurmay’ın kutlama ve teşekkürlerini sunarım...” Görüldüğü gibi savaş yıllarının getirdiği sıkıntılar ve daha ileri yıllarda çıkabilecek olan diğer savaşları önleme konusunda izcilik kurumu da göz önünde tutulmaktaydı. Zaten izciliğin parolasına baktığımız da bunu görmek olasıdır “Daima Hazır!”. Buradaki temel ilke, nasıl hareket edip, ulus için nasıl yararlı olabilirim gerektiğini göstermektir.

Sonuç

Türk eğitim sisteminde, Cumhuriyet rejiminden daha eski bir yere sahip olan, izciliğin doğuşu ve gelişimi göz önünde bulundurulduğunda temellerinin sağlam atılmış olduğu ortaya çıkmaktadır. Osmanlı Devletine kadar tarihi uzanan izcilik, kuşkusuz çıkış yeri İngiltere olmasına karşılık, aynı yıllarda Avrupa’da eğitim görmüş ve ülkeye dönmüş olan asker ve sivil kökenli aydınlarca ülkemizde de kurumsallaştırılmıştır. İzcilik etkinlikleri, diğer toplumsal etkinliklere göre, askeri bir yönü olması nedeniyle gerek devlet adamları gerekse askerler tarafından kolay kabul görmüştür. Özellikle II. Meşrutiyet Devrinde, İttihat ve Terakki Cemiyeti üyesi olan subayların bu tür eğitimi, ülkenin güvenliğini göz önüne alarak vurguladıkları açıktır. Fakat, her alanda olduğu gibi izcilik alanında da gelişmeler, Osmanlı Devletinin son yıllarındaki savaşlar ve karışıklıklar nedeniyle geri kalmıştır. Çünkü gerek Balkan Savaşları, gerekse I. Dünya Savaşı bu tür etkinliklerden çok dikkati savaş konusuna çekmiş, nüfusun büyük bir kısmı savaşa gitmiştir.

Cumhuriyet dönemi ise izciliğin, usta çırak ilişkisinden uzaklaştırarak, artık kurumsal bir yapıya oturtma çabalarının somutlaştığı dönemdir. Cumhuriyeti kuran kadroların hemen hepsi dönemin özelliği gereği, askeri eğitime ve askeri eğitimin temeli olarak gördükleri izcilik eğitiminin önem vermiş ve kendileri bizzat kurumsal yapılanma için öncü olmuşlardır. Cumhuriyet dönemi eğitiminin politika ve uygulamalarının oluşturulmasında önemli olan Heyet-i İlmiye toplantılarının ilkinde izciliğe atf yapılması ve izcilik yönetmeliğinin hazırlanmasının vurgulanması, Cumhuriyet'in izciliğe verdiği önemin bir göstergesidir. İzcilik çalışmaları Cumhuriyet dönemi içinde farklı kurum ya da kuruluşlara bağlı olarak sürdürülmesine karşılık, gelişimi durmamış ve kamp ve uluslar arası çalışmalarla dünya izciliği içinde de önemli yer edinmiştir. Hem bilimsel hem de kurumsal yapısını gerçekleştirebilmiş bu kurumun daha iyi duruma gelebilmesi için yapısal ve örgütsel desteklerin sürdürülmesi, ülke çapında daha yoğun etkinlikler yapılması gereklidir.

KAYNAKLAR

- Akyüz, Y. (2001). **Türk Eğitim Tarihi (Başlangıçtan 2001'e)**. Alfa Yayınları, İstanbul.
- Aşir, B.V. (1939). "Türk İzcilik Tarihine Kısa Bir Bakış" **Türk Spor Kurumu Dergisi**, S.76, Ankara.
- Ayas, N. (1948). **Türkiye Cumhuriyeti Milli Eğitimi, (Kuruluşlar ve Tarihçeler)**, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Baden, P. (1342). **İzcilik** (Çev. M.Rahmi), İstanbul.
- Balcıoğlu, M. (1992). "Osmanlı Genç Dernekleri" **Türk Kültürü**, Şubat, Sayı:346, ss. 98, Ankara.
- Cicilioğlu, H. (1985). **Türkiye Cumhuriyetinde İlk ve Orta Öğretim (Tarihi Gelişim)**. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları No: 140; Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- Ergün, M (1982). **Atatürk Devri Türk Eğitimi**, Ankara Üniversitesi, DTCF Yayınları; No:324, Ankara Üniversitesi Basımevi, Ankara.
- GSB. (1974). VII. Avrupa İzcilik Genel Kurulu Raporları**, Başbakanlık Basımevi, İstanbul.
- Güven, İ. (2001). **Osmanlı Eğitiminin Batılılaşma Evreleri**, Siyasal Kitapevi Yayınları, Ankara.
- Haydaroğlu, P.İ. (1990). **Osmanlı İmparatorluğu'nda Yabancı Okullar**, Kültür Bakanlığı/1202 Kaynak Eserler 47, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- İzci Ahmet, (1930). **Türk İzci Teşkilatı**, Muallim Ahmet Halit Kitaphanesi, İstanbul.
- İzcinin El Kitabı İnternet kaynakları, <http://www.izci.com>*
- Köstüklü, N. (2001). **Kazım Karabekir ve Eğitim**, Çizgi Kitabevi Yayınları, Konya.
- MEBa (Yıl Belirtilmemiş). **İzciler Depremde**, Mesleki ve Teknik Açık Öğretim Okulu Matbaası, Ankara.
- MEBb (1995). **Liderlik Temel Kursu Kılavuz Kitabı**, Milli Eğitim Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- Pura, F. (1939). **Bizde ve Dünyada İzcilik**. Aleaddin Kırvalı Basımevi, Ankara, İstanbul.
- Rahmi (Bazı Kaynaklarda Raif Geçiyor), M (1333) (1914). **İzci Rehberi**, Zerafet Matbaası, İstanbul.
- TBMM 1923 Tarihli Birinci Heyet-i İlmiye Toplantısı Tutanak ve Kararları*.
- Toprak, Z. (1998). "Meşrutiyet ve Mütareke Yıllarında Türkiye'de İzcilik" **Toplumsal Tarih Dergisi**, İstanbul, Nisan, Sayı 52, ss. 13-20.
- Unat, F.R. (1964). **Türkiye Eğitiminin Gelişmesine Tarihi Bir Bakış**, MEB Yayınları, Milli Eğitim Basımevi, Ankara.
- Yücel, H.A. (1938). **Türkiye'de Ortaöğretim**, I.Basım, Devlet Basımevi, İstanbul.